

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ

Ступінь вищої освіти:

бакалавр

Спеціальність:

014.01 «Середня освіта. Українська мова та література»

Рік підготовки:

2

Семестр викладання:

осінній

Кількість кредитів ЕКТС:

5 кредитів

Мова(-и) викладання:

українська

*Вид семестрового
контролю*

залік

Автор курсу та лектор:

Доктор філологічних наук., професор Пустовіт Валерія Юріївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

Професор кафедри української філології та журналістики

посада

pust18@snu.edu.ua

Viber за номером

електронна адреса

+38-050-263-26-49

телефону

за розкладом

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Дисципліна "Виразне читання" має важливе значення для підготовки фахівця-філолога, майбутнього вчителя української мови та літератури. Цей курс допомагає студентам оволодіти важливими комунікативними якостями мовлення; сприяє виробленню умінь готовувати публічні виступи, твори для читання, переказування і безпосередньо їх виголошувати. У процесі вивчення курсу здобувачі дізнаються про вербалні і невербалні засоби впливу на слухачів

та про здобутки мистецтва риторики. Практичні заняття курсу спрямовані на ґрунтовне та системне засвоєння акцентологічних й орфоепічних норм сучасної української мови; оволодіння нормами мовленнєвого етикету та техніки мовлення. Для майбутніх учителів української мови та літератури цей курс корисний тим, що він допомагає засвоїти основи опрацювання, підготовки та виразного читання творів різних жанрів, опанувати засоби логіко-емоційної виразності та підвищити рівень культури мовлення майбутніх педагогів.

Результати навчання: Опанувавши дисципліну «Виразне читання», студенти повинні оволодіти у вільній формі теорією та практикою виразного читання. здійснювати літературознавчий і виконавський аналіз творів; дотримуватися норм культури мови та комунікації; володіти технікою мовлення, керувати диханням і голосом;

Передумови до початку вивчення: Базові знання, отримані при вивчені дисциплін Історія української та світової літератур, Фольклор, Вступ до літературознавства, Мовознавство і культура мовлення, Етика і Естетика. У процесі опанування курсу студенти мають демонструвати основні теоретичні відомості з дисципліни; аналізувати й виправляти мовні й мовленнєві помилки; дотримуватися етики й естетики монологічного й діалогічного мовлення; оперувати базовими елементами науки і мистецтва читання й декламування; брати участь у дискусіях, відстоюючи власну позицію; сприймати текст у його логіко-емоційному модусі.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.
2. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
3. Здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, співпрацювати з фахівцями інших галузей, адаптуватися в соціальному та професійному середовищі.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу.	2/0/0	Мета та завдання курсу. Поняття про виразнечитання як мистецтвотворчої передачі літературного твору. Мистецтво виразного читання та його значення у вивчення літератури	Участь в обговоренні
2.	Засоби мовлення як передумова виразного читання.	2/0/2	Мовний апарат. Професійно-гігієнічні вимоги до нього. Фізіологічна основа мовлення – дихання. Основні властивості голосу. Їх вдосконалення. Значення дикції в процесі виразного читання. Орфоепічні норми сучасної української мови.	Участь в обговоренні Презентація
3.	Засоби логічної виразності мови.	0/0/2	Засоби логічної виразності мови (наголоси, паузи, інтонація). Види пауз, їх характер і залежність від змісту і форми твору. Логічний наголос. Закономірності виділення логічно наголошених слів. Логічна мелодія, логічна перспектива. Принципи системи К.Станіславського.	Участь в обговоренні Тести Аналіз текстів різних стилів
4.	Виразне читання на уроках української літератури в середніх класах.	2/0/2	Роль виразного читання на уроках української літератури та принципи його навчання. Підготовка вчителя до занять з виразного читання – вживання в текст, например виконавця, підтекст, малювання інтонацією. Партитура твору і її роль у підготовці твору до читання. Структура уроку виразного читання.	Участь в обговоренні Тести Рольова гра Складання конспекту уроку виразного читання
5.	Виразне читання оповідних творів. Читання малих прозових жанрів.	2/0/4	План аналізу прозового твору для підготовки до виразного читання (мета читання, автор, епоха, ідея, сюжет). Підготовка до власного читання прозових творів (умовні позначки, розбивка тексту). Читання малих прозових жанрів. Типові помилки під час читання прозових творів, робота над ними.	Участь в обговоренні Читання фрагментів творів П. Мирного, І. Нечуя-Левицького, Б. Грінченка, М.Хвильового, В.Винниченка
6.	Поняття й категорії мовлення.	0/0/2	Категорії техніки мовлення. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Логіко-інтонаційний аналіз промови. Мовні ноти.	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Голос. Гігієна голосу	2/0/2	Роль голосу. Структураголосу. Якість голосу. Як змінити голос. Як піклуватися про свій голос. Дихальний апарат. Його будова. Керований процес дихання. Способи дихання при мові. Як керувати дихальним апаратом	Участь в обговоренні Презентація
8.	Вимоги до виразного мовлення, уміння та навички оратора. Дикція. Паузи. Темп мовлення.	2/0/4	Правильна дикція як запорука успіху оратора. Паузи. Синтаксична пауза. Тривалість пауз. Темп мовлення. Вимоги щодо артикуляції. Артикуляція голосних. Артикуляція приголосних. Вимова наголошених звуків.	Участь в обговоренні Практична частина
9.	Виразне читання творів різних жанрів.	2/0/6	Особливості виразного читання оповідань. Особливості виразного читання казок. Особливості виразного читання віршів. Особливості виразного читання байок. Особливості виразного читання нарисів і науково-популярних статей. Специфіка читання епістолярію.	Участь в обговоренні Практична частина

Рекомендована література

Базова:

1. Капська А. Й. Виразнечитання. Практичні і лабораторні заняття: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1990. 175 с.
2. Клімова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник. Київ: Ліра. К, 2006. 240 с.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів :Світ, 1990. 32 с.
4. Олійних Г. А. Виразнечитання. Основитеорії :посібник для вчителів. Тернопіль :Навчальна книга «Богдан», 2007. 224 с.

Допоміжна:

1. Герасимов Ю. О. Деякі зауваги щодо виразного читання громадянської лірики Т. Г. Шевченка (на прикладі поезії «Сон»). *Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – Житомир*, 2010. № 21. С. 273–281.

2. Герасимов Ю. Виразне читання медитативної лірики Ліни Костенко (наприкладі програмної поезії «Страшні слова, коли вони мовчать...»). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія«Філологічна»,* 2013. Вип. 41. С. 17–20.
3. Герасимов Ю. Інтонація громадянського звучання поезії Василя Стуса «Ярій, душе! Ярій, а не ридай!..» (виразне читання програмного твору). *Українська мова та література.* 2012. № 21. С. 32–36.
4. Герасимов Ю. О. Виразне читання як чинник розвитку художньогосприймання учнів (на прикладі виконавського аналізу уривку «Ранок у лісі» М.Коцюбинського). *Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури.* Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І.Франка, 2014. Випуск дванадцятий. Частина I. С. 67–80.
5. Герасимов Ю. Особливості виразного читання умовно-асоціативної прози В.Шевчука в 11 класі (на прикладі виконавського аналізу уривка з новели «ПаннаСотниківна»). *Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник зрегіональних проблем.* 2010. № 20. С. 335–341.
6. Гротовський Єжи. Театр. Ритуал Перформер. Львів, 1999. 186 с.
7. Захарчук З. Ефективні способи опрацювання партитури виразного читання. *Нова педагогічна думка.* 2013. № 2. С. 102–107.
8. Маліновська Т. В. Виразне читання у підготовці студентів-філологів. Взаємозв'язки української і зарубіжної літератури в шкільному курсі: Метод.посібник для студ. вищих навч. закл. філолог. спец. Житомир: ЖДПУ, 2002. С.108–111.
9. Панченко Т. С. Особливості виразного читання прозових творів (на прикладіказок). *Молодий вчений.* 2016. № 3. С. 546–549.
10. Савчук Н. Г. Виразне читання оповідного тексту. *Українська мова та література.* 2010. № 9–12. С. 89–95.
11. Сипко Л. М. Відпрацьовувати навички виразного читання постійно ісистемно. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України.* 2010. № 4. С. 36.
12. Терешко І. Г. Розвиток самостійного мислення студентів-філологів назаняттях з виразного читання. *Проблеми підготовки сучасного вчителя.* 2012. № 6(Ч. 1). С. 74–79.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести. Виразне читання текстів. Стилістичний аналіз текстів	10/20
Презентація	20
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою
-------------------	------------	-------------------------------

види навчальної діяльності		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

- Плагіат та академічна добродетель:** Під час виконання практичних завдань студент має дотримуватись політики академічної добродетності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання студентовоцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
- Завдання і заняття:** Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
- Поведінка в аудиторії:** На заняття студенти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись. Під час заняття студенти:
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
 - коректно поводяться між собою;
 - вільно висловлюють свої погляди;
 - не заважають викладачеві проводити заняття.
- Під час контролю знань студенти:
- не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи);
 - не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режимтиші в аудиторії;
 - мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.